

Πρωτότυπον

31. Μετετέθη τοίνυν Ἐνώχ εὐαρεστήσας Θεῷ· ἐὼ τοίνυν αὐθις, ὡς ὁ μὲν πέντε καὶ ἐξήκοντα πρὸς τοῖς τριακοσίοις ἦν ἐτῶν καὶ τὸν καθ' ἑαυτὸν πάντα διανύσας βίον, ἡ δ' ἡμῖν ἀρτίως προκειμένη παῖς ἄρτι τριετῆς, ἡνίκα τῶν ὑπερφυῶν ἔργων ἡμμένη καὶ χαρίτων κἀντεῦθεν ἐπὶ γῆς ἠργμένη, αὐτίκ' ἔπειτ' ἀπὸ γῆς εἰς οὐρανὸν ἐστήριξε τὸ κλέος τὰ πάντα συμπεριλαβόν. Ἀλλὰ μετέθηκε κἀκεῖνον ὁ Θεός. Ἄρ' οὖν εἰς οὐρανόν; ἄπαγε. «Οὐδεὶς γὰρ ἀναβέβηκεν εἰς τὸν οὐρανόν, εἰμὴ ὁ ἐκ τοῦ οὐρανοῦ καταβάς» καὶ δι' ἡμᾶς καθ' ἡμᾶς ἐκ τῆς ἀγίας ταύτης Παρθένου γεγονώς, «ὁ ὢν ἐν τῷ οὐρανῷ». Εἰ τοίνυν ἐπὶ γῆς Ἐνώχ ὑπὸ Θεοῦ μετατεθεῖσθαι γέγραπται, πάντως εἰς ἐλάττω χῶρον τοῦ νῦν κληρωθέντος τῇ Παρθένῳ· τοῦ γὰρ ἐν ἀγίοις τῶν ἁγίων ἐπὶ γῆς ἱερώτερον οὐδέν. Ἐπειτα τὸ ἐκείνου τοσοῦτον οὐδὲν ὤνησε τὸ γένος οὐδὲ κατήργησε τὴν ἀμαρτίαν οὐδ' εἰς δικαιοσύνην συνετέλεσεν, ὥστε μετ' αὐτὸν τρίτην γενεὰν ὁ παγκόσμιος ἐκεῖνος γέγονε κατακλυσμός· νῦν δ' ἐπ' αὐτῆς καὶ δι' αὐτῆς ὁ ἀνακαινισμὸς πεφανέρωται τοῦ κόσμου, καὶ δι' αὐτῆς πύλας ἡμῖν οὐρανοῦ αὐθις διεπέτασεν οὐ ραγδαῖον καὶ δεινὸν καὶ ὀλέθριον πνοῇ πάσῃ πέμπων ὑετόν, ἀλλὰ τὴν τοῦ Πνεύματος δρόσον, τὸν κοινὸν γλυκασμὸν τῶν ἡμετέρων ψυχῶν, τὸ ὑπέρ νοῦν καὶ μέγα καὶ «ἀπρόσιτον φῶς», «ὃ φωτίζει πάντα ἄνθρωπον ἐρχόμενον εἰς τὸν κόσμον».

Ἀπόδοσις Π.Κ. Χρήστου

31. Μετατέθηκε λοιπὸν ὁ Ἐνώχ, ἀφοῦ εὐαρέστησε τὸν Θεό· θ' ἀφήσω λοιπὸν πάλι ὅτι ἐκεῖνος μὲν ἦταν τριακοσίων ἐξήντα πέντε ἐτῶν κι' εἶχε διανύσει ὅλον τὸν βίον του³³, ἐνῶ ἡ προκειμένη τώρα σ' ἐμαῶς κόρη ἦταν τριετῆς ὅταν ἤγγιζε τὰ ὑπερφυᾶ ἔργα, καὶ ἄρχισε τὰ χαρίσματα ἀπὸ ἐδῶ στὴν γῆ, κι' ἀμέσως ἔπειτα ἐστήριξε ἀπὸ τὴν γῆ στὸν οὐρανὸ τὸ κλέος ποῦ συμπεριέλαβε τὰ πάντα. Ἀλλὰ τὸν μετέθεσε κι' ἐκεῖνον ὁ Θεός. Ἄραγε εἶναι στὸν οὐρανόν; [Ἄπαγε! «διότι κανεὶς δὲν ἔχει ἀνέβει στὸν οὐρανόν, παρὰ μόνον αὐτὸς ποῦ κατέβηκε ἀπὸ τὸν οὐρανόν»³⁴ καὶ ἔγινε γιὰ μᾶς ἄνθρωπος ἀπὸ τὴν ἀγία αὐτῆ Παρθένου, «ὁ ὁποῖος εἶναι στὸν οὐρανόν»]³⁴. Ἄν λοιπὸν ἔχει γραφῆ ὅτι ὁ Ἐνώχ μετατέθηκε στὴν γῆ ἀπὸ τὸν Θεό, πάντως σὲ κατώτερο χῶρο ἀπὸ αὐτὸν ποῦ ἐκκληρώθηκε τώρα στὴν παρθένου· διότι ἐπάνω στὴν γῆ τίποτε δὲν εἶναι ἱερώτερο ἀπὸ τὸ εὐρισκόμενον στὰ ἅγια τῶν ἁγίων. Ἐπειτα τὸ συμβᾶν σ' ἐκεῖνον δὲν ὠφέλησε σὲ τίποτε τὸ γένος οὔτε κατήργησε τὴν ἀμαρτία οὔτε συνετέλεσε στὴν ἐπιβολὴ τῆς δικαιοσύνης, ὥστε τὴν τρίτη ἔπειτα ἀπ' αὐτὸν γενεὰ ἔγινε ἐκεῖνος ὁ παγκόσμιος κατακλυσμός³⁵. Τώρα δὲ στὸν καιρὸ αὐτῆς καὶ δι' αὐτῆς ἐφανερώθηκε ὁ ἀνακαινισμὸς τοῦ κόσμου καὶ δι' αὐτῆς ὁ οὐρανὸς ἄνοιξε γιὰ μᾶς πάλι τὶς πύλες, ὅχι γιὰ νὰ στείλῃ ραγδαία καὶ δεινὴ καὶ ὀλέθρια βροχὴ με

Ἀπόδοσις Ὁσίου Νικοδήμου Ἀγιορείτου

[31.] Ἐμετετέθη ὡς εἶπομεν καὶ ὁ Ἐνώχ, ἀλλ' ὅταν ἦτον τριακοσίων ἐξήκοντα χρόνων καὶ πέντε· ἡ δὲ παρθένος μετετέθη ἀκόμη τριῶν χρόνων παιδίον καὶ ἐνήργησε τὰς ὑπερφυσικὰς χάριτας, καὶ προτοῦ νὰ ἀρχίσῃ ἐδῶ εἰς τὴν γῆν, ἡ δόξα της ἀνέβη ἕως εἰς αὐτὸν τὸν οὐρανόν, καὶ ὅλα τὰ πάντα ἐγένευσαν. Ἐμετετέθη καὶ ὁ Ἐνώχ, μὰ ἄραγε εἰς τὸν οὐρανόν; ἄπαγε! διότι οὐδεὶς ἀναβέβηκεν εἰς τὸν οὐρανὸν εἰ μὴ ὁ ἐκ τοῦ οὐρανοῦ καταβάς, καὶ ὁ ἐκ τῆς ἀγίας ταύτης Παρθένου δι' ἡμᾶς καθ' ἡμᾶς γεγονώς, ὁ ὢν ἐν τῷ οὐρανῷ, κατὰ τὸν εὐαγγελιστὴν. Ὡστε ἂν εἶναι γεγραμμένον πὼς τὸν ἐμετάθεσεν ὁ Θεός, ὅχι ὅμως εἰς τὸν οὐρανόν, ἀλλὰ πάλιν ἐπάνω εἰς τὴν γῆν· λοιπὸν βεβαίωτα συμπεραίνομεν, πὼς τὸν ἐμετάθεσεν εἰς ἓνα τόπον πολλὰ κατώτερον ἀπὸ τὸν τόπον εἰς τὸν ὁποῖον ἐμετάθεσε σήμερον τὴν Παρθένου καὶ Θεοτόκου· ἐπειδὴ καὶ κανένας ἄλλος τόπος δὲν ἦτον ἀνώτερος καὶ ἀγιώτερος τὸν καιρὸν ἐκεῖνο ἀπὸ τὰ ἅγια τῶν ἁγίων. Ἐπειτα ἡ μὲν τοῦ Ἐνώχ μετὰθεσις δὲν ὠφέλησε τόσον τὸ γένος τῶν ἀνθρώπων· μῆτε τὴν ἀμαρτίαν κατήργησε. Διατὶ ὕστερα ἀπὸ αὐτὸν μετὰ τρεῖς γενεὰς ἔγινεν ὁ παγκόσμιος ἐκεῖνος κατακλυσμός· ἀλλὰ σήμερον διὰ μέσου τῆς Θεοτόκου ἐφανερώθη ὁ ἀνακαινισμὸς τῶν ἀνθρώπων. Δι' αὐτὴν ὁ οὐρανὸς μᾶς ἠνοιξε τὰς πύλας του, ὅχι διὰ νὰ φέρῃ βροχὴν θανατηφόρον εἰς

Πρωτότυπον

Ἀπόδοσις Π.Κ. Χρήστου

Ἀπόδοσις Ὁσίου Νικοδήμου Ἀγιορείτου

βιαία πνοή, ἀλλὰ τὴν δροσιὰ τοῦ Πνεύματος, τὸν κοινὸ γλυκασμὸ τῶν ψυχῶν μας, τὸ ὑπεράνω τοῦ νοῦ καὶ μεγάλο καὶ «ἀπρόσιτο φῶς»³⁶, «ποὺ φωτίζει κάθε ἄνθρωπο ποὺ ἔρχεται στὸν κόσμον»³⁷.

πᾶσαν τὴν γῆν καὶ εἰς πᾶσαν πνοὴν ὡς ἐπὶ τοῦ κατακλυσμοῦ· ἀλλὰ διὰ νὰ φέρῃ τὸν δροσισμὸν καὶ γλυκασμὸν τῶν ψυχῶν μας, καὶ τὸ ἀπρόσιτον καὶ μέγα φῶς τῆς Θεότητος, τὸ φωτίζον πάντα ἄνθρωπον ἐρχόμενον εἰς τὸν κόσμον.

32. *Εἰ δέ τις προφέρει τὸ πρὸς τοὺς ἀνθρώπους ἔπειτα τὴν Παρθένον προελθεῖν, ἴστω μέγα ταῖς ὑπεροχαῖς προσθείς· ὡς γὰρ ὁ τοῦ Πατρὸς μονογενῆς Υἱὸς κατήλθε δι' ἡμᾶς ἐξ ἁγίων οὐρανῶν, οὕτω καὶ αὕτη προήλθε δι' ἡμᾶς ἐξ ἁγίων τοῦ ναοῦ. Διὸ καὶ μνηστὴ θνητοῦ γέγονεν ἡ ἀνύμφευτος νύμφη τοῦ ἀθανάτου Πατρὸς, οὐ τούτων αὕτη δεομένη, ἀλλ' ἵνα ἡμῖν ὑπὸ μάρτυσι φανερώσῃ τὸ μέγα τῆς ἀπορρήτου λοχείας θαῦμα, καὶ σῶσῃ πιστεύσαντας. Καὶ ὡσπερ τοῦ ἡλίου ἐκ διαλειμμάτων ἀνίσχοντος ἡμῖν καὶ διηλεκῶς περιτρέχοντος ἐν κύκλῳ, οὐκ ἔστιν ὃς ἀποκρυβήσεται τῆς θερμῆς αὐτοῦ κατὰ τὸ γεγραμμένον («ἀπὸ ἄκρου» γάρ, φησί, «τοῦ οὐρανοῦ ἢ ἔξοδος αὐτοῦ, καὶ τὸ κατάντημα αὐτοῦ ἕως ἄκρου τοῦ οὐρανοῦ», δηλονότι οὐ ἐξῆλθεν)· οὕτω καὶ ἡ πάναγνος ἐξ ἀνθρώπων τὴν ἔξοδον ποιησαμένη καὶ εἰς τὰ τῶν ἁγίων ἅγια εἰσελθοῦσα, πάλιν πρὸς ἀνθρώπους ἐπανήλθεν, ἵν' ὡς ἁγιασμοῦ τελοῦσα πρυτανεῖον, πᾶσι μεταδοίῃ τῆς τοῦ ἁγιασμοῦ δωρεᾶς ἀναφαιρέτως, μηδενὸς ἀπολειφθέντος μέρους, μηδ'*

32. Ἐὰν δὲ εἰπῆ κανεῖς ὅτι ἔπειτα ἡ παρθένος ἐβγήκε πρὸς τοὺς ἀνθρώπους, ἃς γνωρίζῃ ὅτι προσθέτει κάτι σπουδαῖο στὴν ὑπεροχὴ τῆς· ὅπως δηλαδὴ ὁ μονογενῆς Υἱὸς τοῦ Πατρὸς κατήλθε γιὰ μᾶς ἀπὸ τοὺς ἁγίους οὐρανοὺς, ἔτσι κι' αὕτη ἐβγήκε γιὰ μᾶς ἀπὸ τὰ ἅγια τοῦ ναοῦ. Γι' αὐτὸ κι' ἔγινε μνηστὴ ἑνὸς θνητοῦ ἢ ἀνύμφευτη νύμφη τοῦ ἀθανάτου Πατρὸς, ὅχι διότι αὕτη χρειαζόταν τέτοια πράγματα, ἀλλὰ γιὰ νὰ φανερώσῃ σὲ μᾶς μὲ μάρτυρες τὸ μεγάλο θαῦμα τῆς ἀπορρήτης γέννας, καί, ἀφοῦ πιστεύσωμε, νὰ μᾶς σῶσῃ. Καὶ ὅπως, ἀφοῦ ὁ ἥλιος ἀνατέλλει σὲ μᾶς κατὰ διαλείμματα καὶ συνεχῶς περιτρέχει σὲ κύκλο, δὲν ὑπάρχει κανεῖς ποὺ θὰ κρυβῆ ἀπὸ τὴν θερμῆ του κατὰ τὸ γεγραμμένο (διότι, λέγει, «ἡ ἔξοδος του εἶναι ἀπὸ τὴν ἄκρη τοῦ οὐρανοῦ»³⁸, δηλαδὴ ἐκεῖ ἀπὸ ὅπου ἐξῆλθε)· ἔτσι καὶ ἡ πάναγνη ἀφοῦ ἐβγήκε ἀπὸ τοὺς ἀνθρώπους καὶ εἰσῆλθε στὰ ἅγια τῶν ἁγίων, πάλι ἐπανήλθε πρὸς τοὺς ἀνθρώπους,

[32.] Εἰ δέ τις ἠθέληεν εἰπῆ διατί ἡ Παρθένος δὲν ἐστάθη παντοπινὰ εἰς τὰ ἅγια τῶν ἁγίων, ἀλλὰ πάλιν ἐβγήκεν εἰς τοὺς ἀνθρώπους, ὁ τοιοῦτος ἃς ἠξεύρη ὅτι μάλιστα τοῦτο τῆς φέρει μεγάλην τιμὴν· διατὶ καθὼς ὁ μονογενῆς Υἱὸς τῆς ἐκατέβη διὰ λόγου μας ἀπὸ τοὺς ἁγίους οὐρανοὺς, ἔτσι καὶ ἡ Παρθένος καὶ μήτηρ του ἐβγήκε διὰ λόγου μας ἀπὸ τὰ ἅγια τοῦ ναοῦ. Διὰ τοῦτο καὶ ἀρραβωνιαστικὴ ἐγένικε θνητοῦ ἀνθρώπου τοῦ Ἰωσήφ ἢ ἀνύμφευτος νύμφη τοῦ ἀθανάτου Πατρὸς· ὅχι πὼς αὐτὴ ἐχρειάζετο τοιαύτην μνηστειάν καὶ ἀρραβῶνα, ἀλλὰ διὰ νὰ μᾶς δείξῃ μὲ μάρτυρα τὸ θαῦμα τῆς ἀσπόρου λοχείας τῆς, καὶ οὕτω νὰ μᾶς σῶσῃ πιστεύσαντας. Καὶ πάλιν καθὼς ὁ ἥλιος ὅταν ἀνατέλῃ εἰς ἡμᾶς καὶ κάμνη ὄλου τοῦ χρόνου τὴν κυκλοφορίαν, κανένας δὲν ἠμπορεῖ νὰ κρυφθῆ ἀπὸ τὴν θερμὴν καὶ τὸ φῶς του, διατὶ ἐβγαίνει ἀπὸ τὸ ἕνα ἄκρον τοῦ οὐρανοῦ, καὶ πηγαίνει καὶ καταντᾶ πάλιν εἰς τὸ αὐτὸ ἄκρον, κατὰ τὸ ψαλμικὸν «ἀπ' ἄκρου τοῦ οὐρανοῦ ἢ ἔξοδος αὐτοῦ, καὶ τὸ

Πρωτότυπον

αὐτῶν τῶν τῆς οἰκουμένης ἀποκρύφων, τῶν ἀδύτων ἐκείνων δηλαδῆ.

33. Ἐπεὶ δ' ὅσα περ ἡμῖν ἀπὸ ἡλίου γίνονται, ταχέως τρέπεται, πολλῶν ἡμῖν δεῖ καὶ συνεχῶν τῶν αὐτοῦ περιφορῶν. Ἀκηράτων δὲ τῶν τῆς ἀειπαρθένου δωρεῶν οὐσῶν, μιᾶς μόνης ἐδέησε τῆς περιόδου, καὶ δι' αὐτῆς πάντας ἀλήκτως καταυγάζει τὸν ἥλιον ἡμῖν ἐκείνον ἀφράστως ἀνασχοῦσα, «παρ' ᾧ οὐκ ἔστι παραλλαγή ἢ τροπῆς ἀποσκίασμα». Ταῦτ' ἄρα, κἂν τὴν Ἐνώχ ὑπὸ Θεοῦ μετάθεσιν ἀφέντες, πρὸς τὴν ἀρπαγὴν Ἡλιοῦ τὸ τῆς διανοίας ὄμμα μετενέγκωμεν, ὃς ἐκείνου μείζον εἴργασται τῷ μαθητῇ μέγα δόμα τὴν μηλωτὴν καταλιπὼν, δι' ἧς οὗτος διπλασίον γέγονε τεραστίων ποιητής. Ἀλλὰ καὶ τούτου τὰ τῆς Μητροπαρθένου πλείστον ὅσον ἐπὶ τὸ κρείττον διενήνοχεν· αὐτὴ τε γὰρ κατέστη θαῦμα θαυμάτων ἐπὶ γῆς καὶ κοινωφελές τεράστιον τῶν ἀπ' αἰῶνος μείζον, καὶ αὐτῷ τῷ Θεοῦ Υἱῷ τὸ ἀδαμιαῖον κώδιον ἔδωκεν ἐκ τῆς γαστρὸς, δι' οὗ προσκυνητοῦ κωδίου ὅσα γέγονεν ἡμῖν «ἐὰν γράφηται καθ'

Ἀπόδοσις Π.Κ. Χρήστου

ὥστε σὰν πρυτανεῖο^{38α} ἁγιασμοῦ, νὰ μεταδίδῃ σὲ ὅλους ἀνεξαίρετως ἀπὸ τὴν δωρεὰ τοῦ ἁγιασμοῦ, χωρὶς νὰ μείνῃ κανένα μέρος ἐκτός, οὔτε αὐτὰ τὰ ἀπόκρυφα τῆς οἰκουμένης, ἐκεῖνα τὰ ἄδυτα δηλαδῆ.

33. Ἐπειδὴ δὲ ὅσα προκαλοῦνται σ' ἐμᾶς ἀπὸ τὸν ἥλιο γρήγορα τρέπονται, μᾶς χρειάζονται πολλές καὶ συνεχεῖς περιφορές του. Ἀφοῦ δὲ οἱ δωρεές τῆς παρθένου ἦσαν ἄφθαρτες, μόνο μιὰ περίοδος ἐχρειάσθηκε, καὶ δι' αὐτῆς καταυγάζει ὅλους ἀτελειώτως, ἐπειδὴ ἀνεβίβασε γιὰ χάρι μας ἀφράστως τὸν ἥλιο ἐκεῖνο, «στὸν ὅποιο δὲν ὑπάρχει παραλλαγή οὔτε σκιά τροπῆς»³⁹. Γι' αὐτὸ λοιπὸν, ἀφήνοντας τὴν μετάθεσιν τοῦ Ἐνώχ ἀπὸ τὸν Θεό, ἃς μεταφέρωμε τὸ ὄμμα τῆς διανοίας πρὸς τὴν ἀρπαγὴ τοῦ Ἡλιοῦ, ὁ ὅποιος ἔκαμε κάτι ἀνώτερο ἀπὸ ἐκεῖνον, ἀφήνοντας στὸν μαθητὴ μεγάλη δωρεὰ τὴν προβειά, διὰ τῆς ὁποίας αὐτὸς ἔγινε ποιητῆς διπλασίον θαυμάτων⁴⁰. Ἀλλὰ καὶ ἀπὸ αὐτὸν τὰ τῆς Μητροπαρθένου διαφέρουν πάρα πολὺ πρὸς τὸ ἀνώτερο, διότι καὶ αὐτὴ ἔγινε θαῦμα θαυμάτων ἐπάνω στὴν γῆ καὶ κοινωφελές σημεῖο μεγαλύτερο ἀπὸ ὅλης τῆς ἱστορίας κι' ἔδωσε στὸν ἴδιο τὸν

Ἀπόδοσις Ὁσίου Νικοδήμου Ἀγιορείτου

κατάντημα αὐτοῦ ἕως ἄκρου τοῦ οὐρανοῦ». Οὕτω καὶ ἡ Παρθένος ἐβγῆκεν ἀπὸ τοὺς ἀνθρώπους καὶ ἐπῆγεν εἰς τὰ ἅγια τῶν ἁγίων, καὶ πάλιν ἐγύρισεν εἰς τοὺς ἀνθρώπους, διὰ νὰ μεταδώσῃ εἰς ὅλους τὴν δωρεὰν τοῦ ἁγιασμοῦ, ὡς ἐργαστήριον οὔσα τῆς ἀγιότητος, χωρὶς νὰ ἀπομείνῃ κανένα μέρος τῆς οἰκουμένης ἀμέτοχον, μήτε αὐτὰ τὰ κρύφια τῶν ἁγίων.

[33.] Ἀλλὰ ὅσα μὲν χαρίζει ὁ ἥλιος εἰς ἡμᾶς, μὲ τὸ νὰ εἶναι φθαρτὰ καὶ τρεπτά, διὰ τοῦτο χρειάζεται νὰ κάμῃ αὐτὸς πολλὰς κυκλοφορίας, διὰ νὰ τὰ γεννᾷ καὶ νὰ τὰ αὐξάνῃ. Τὰ δὲ χαρίσματα τῆς Παρθένου μὲ τὸ νὰ εἶναι ἀθάνατα, μίαν καὶ μόνην κυκλοφορίαν αὐτὴ ἐχρειάσθη νὰ κάμῃ, καὶ μὲ αὐτὴν τὴν μίαν ὅλους φωτίζει ἀκαταπαύστως. Ἐπειδὴ καὶ μᾶς ἀνέτειλε τὸν νοητὸν ἐκεῖνον ἥλιον «παρ' ᾧ οὐκ ἔστι παραλλαγή ἢ τροπῆς ἀποσκίασμα», κατὰ τὸν ἀδελφὸν Θεὸν Ἰάκωβον.

Εἶπομεν διὰ τὴν μετάθεσιν τοῦ Ἐνώχ, ἃς ἰδοῦμε δὲ τώρα καὶ διὰ τὴν ἀρπαγὴν τοῦ προφήτου Ἡλιοῦ, ὁ ὅποιος ἐτέλεσε καὶ μεγαλύτερα θαύματα ἀπὸ τὸν Ἐνώχ, διατὶ ἀφῆκε τὴν μηλωτὴν του εἰς τὸν Ἐλισαῖον τὸν μαθητὴν του μὲ τὴν ὁποίαν ἐνήργησεν ἐκεῖνος περισσότερα θαύματα. Ὅμως καὶ ἀπὸ αὐτὰ πολλὰ ὑψηλότερα εἶναι τὰ τῆς Παρθένου τεράστια. Ἐπειδὴ ὄχι μόνον αὐτὴ

Πρωτότυπον

ἐν, οὐδ' αὐτὸς ὁ κόσμος ἅπας χωρήσει τὰ γραφόμενα βιβλία», καθάπερ ὁ θεολογικώτατος τῶν εὐαγγελιστῶν φησιν.

34. Ἄλλὰ τί μὴ περιπλέκω τῷ παρθενικῷ στεφάνῳ τὴν ὑπερκόσμιον αὐγὴν, ἀλλ' ἔτι τῶν ἐπὶ γῆς λαμπάντων ἔχομαι; Καὶ γὰρ ἐπειδὴ περ ἔμελλε τὸν φύσει πάντων ἐπέκεινα, παρθένος οὖσα, τέξασθαι, πάντων ἐπέκεινα κατὰ τὴν ἀξίαν ἐξ ἀπαλῶν σχεδὸν ὀνύχων ἦν, καὶ αὐτῶν τῶν ὑπερκοσμίων νόων ἀσυγκρίτως ὑπερτέρα· πρὸς τίνα γὰρ τῶν ἀγγέλων εἴρηται ποτε ὁ πρὸς αὐτὴν ἔτι νηπιάζουσαν, ὅτι «ἐπιθυμήσει ὁ βασιλεὺς τοῦ κάλλους σου»; Οὐκ ἐκεῖνοι μᾶλλον ἐπεθύμησαν, κατὰ τὸ γεγραμμένον, παρακύψαι εἰς τὰ χαρισθέντα δι' αὐτῆς ἡμῖν; Καὶ περὶ μὲν τῆς τούτων ἀνωτάτω ταξιαρχίας Ἡσαΐας γράφει, «καὶ τὰ Σεραφίμ εἰστήκεσαν κύκλῳ αὐτοῦ», περὶ δὲ αὐτῆς αὐτῆς Δαβίδ, «παρέστη ἡ βασίλισσα ἐκ δεξιῶν σου». Εἶδες τὴν διαφορὰν τῆς στάσεως; Ἀπὸ ταύτης μάνθανε καὶ τὴν διαφορὰν τῆς τάξεως· περὶ μὲν γὰρ τὸν Θεὸν τὰ Σεραφίμ, πλησίον δὲ παρ' αὐτὸν ἐκείνον μόνῃ ἢ

Ἀπόδοσις Π.Κ. Χρήστου

Υἱὸ τοῦ Θεοῦ τὸ ἀδαμιαῖο σκέπασμα ἀπὸ τὴν κοιλιά, διὰ τοῦ ὁποίου προσκυνητοῦ σκεπάσματος ὅσα ἔγιναν σ' ἐμᾶς «ἐὰν γραφοῦν ἓνα ἓνα, δὲν θὰ χωρέσῃ τὰ γραφόμενα βιβλία οὔτε ὅλος ὁ κόσμος»⁴¹, ὅπως λέγει ὁ θεολογικώτατος ἀπὸ τοὺς εὐαγγελιστάς.

34. Ἄλλὰ γιατί δὲν πλέκω τὴν ὑπερκόσμια αὐγὴν στὸν παρθενικὸ στέφανο, ἀλλὰ παραμένω ἀκόμη στοὺς ἐπὶ γῆς λάμπαντας; Πραγματικά, ἐπειδὴ ἐπρόκειτο νὰ γεννήσῃ τὸν πέρα ἀπὸ ὅλους κατὰ τὴν φύσι, ἐνῶ ἦταν παρθένος, ἦταν πέρα ἀπὸ ὅλους κατὰ τὴν ἀξία σχεδὸν ἀπὸ βρέφος καὶ ἀσυγκρίτως ὑπερτέρα ἀπὸ τοὺς ὑπερκοσμίους νόες. Διότι πρὸς ποιὸν ἄγγελο ἔχει ποτὲ λεχθῆ αὐτὸ πού ἐλέχθη πρὸς αὐτὴν, ὅταν ἦταν νηπιὸ ἀκόμη, ὅτι «θὰ ἐπιθυμήσῃ ὁ βασιλεὺς τοῦ κάλλους σου;»⁴². Δὲν ἐπεθύμησαν μᾶλλον ἐκεῖνοι κατὰ τὰ γεγραμμένα νὰ σκύψουν γιὰ νὰ ἰδοῦν τὰ χαρισθέντα σ' ἐμᾶς δι' αὐτῆς;⁴³ Καὶ γιὰ μὲν τὴν ἀνώτατη ταξιαρχία τούτων γράφει ὁ Ἡσαΐας «καὶ τὰ Σεραφίμ ἐστέκονταν γύρω του»⁴⁴. Γι' αὐτὴν δὲ πάλι λέγει ὁ Δαβίδ, «παραστάθηκε ἡ βασίλισσα ἀπὸ τὰ δεξιὰ σου»⁴⁵. Εἶδες τὴν διαφορὰ τῆς στάσεως; Μάθε ἀπὸ αὐ-

Ἀπόδοσις Ὁσίου Νικοδήμου Ἀγιορείτου

ἐστάθη ἓνα θαῦμα θαυμάτων εἰς τὴν γῆν, καὶ κοινωφελέστατον εἰς ὅλους τεράστιον, ἀλλὰ καὶ τὸ ἀδαμιαῖον δέρμα ἐχάρισεν ἐκ τῆς γαστροῦς τῆς εἰς τὸν Υἱὸν τοῦ Θεοῦ, διὰ μέσου τοῦ ὁποίου προσκυνητοῦ δέρματος, ὅσα θαύματα ἔγιναν «ἐὰν γράφηται καθ' ἓν οὐδὲ αὐτὸς ὅλος ὁ κόσμος, στοχάζομαι, θέλει χωρέσει τὰ γραφόμενα βιβλία», καθὼς ὁ θεολογικώτατος Ἰωάννης ἐβόησεν.

[34.] Ἄλλὰ τί δημηγοροῦμαι τοὺς ἐπὶ γῆς λάμπαντας ἀνθρώπους καὶ δὲν πλέκω καὶ τὸν παρθενικὸν στέφανον, ἥτοι δὲν φέρω εἰς ἐγκώμιον τῆς Παρθένου τοὺς ἀσωμάτων ἀγγέλους; Ἐπειδὴ γὰρ ἡ Παρθένος ἔμελλε νὰ γεννήσῃ τὸν φύσει ἀνώτερον ἀπὸ ὅλα, καὶ οὐράνια καὶ ἐπίγεια, Θεόν· διὰ τοῦτο καὶ Αὐτὴ, ἀπὸ βρέφος ἀκόμη, ἔγινε καὶ αὐτῶν τῶν ἀγγέλων ὑψηλότερα. Διατὶ εἰς ποιὸν ἄγγελον ἐρέθη ἐκεῖνο ὅπου ἐλέχθη εἰς Αὐτὴν νηπιάζουσαν ἔτι, ἦγουν, τό, καὶ ἐπιθυμήσει ὁ βασιλεὺς τοῦ κάλλους σου; Δὲν ἐπεθύμησαν καὶ αὐτοὶ οἱ ἄγγελοι νὰ παρακύψουν εἰς τὰ διὰ μέσου αὐτῆς χαρισθέντα μυστήρια, κατὰ τὸν κορυφαῖον Πέτρον; Καὶ διὰ μὲν τὴν ἀνωτάτην τῶν ἀγγέλων ταξιαρχίαν, γράφει ὁ Ἡσαΐας, ὅτι καὶ Σεραφίμ εἰστήκεσαν κύκλῳ αὐτοῦ. Διὰ δὲ τὴν Παρθένον γράφει ὁ Δαβίδ «παρέστη ἡ βασίλισσα ἐκ δεξιῶν σου». Βλέπεις τὴν

Πρωτότυπον

παμβασιλῆς, ἢ καὶ παρ' αὐτοῦ τοῦ Θεοῦ θαυμάζεται τε καὶ ἐγκωμιάζεται, κηρύττοντος οἶον ταῖς περὶ αὐτὸν δυνάμεσιν αὐτὴν καὶ λέγοντος κατὰ τὸ εἰρημένον ἐν τοῖς τῶν Ἄσμάτων ἄσμασι, «τί καλὴ ἢ πλησίον μου»; φωτὸς φαιδρότερα, παραδείσου εὐανθεστέρα, κόσμου παντὸς ὄρατοῦ τε καὶ ἀοράτου κοσμιωτέρα. Οὐ πλησίον δὲ μόνον, ἀλλὰ καὶ ἐκ δεξιῶν, εἰκότως· ὅπου γὰρ ὁ Χριστὸς ἐν οὐρανοῖς ἐκάθισεν, «ἐν δεξιᾷ δηλονότι τῆς μεγαλωσύνης», ἐκεῖ καὶ αὕτη ἵσταται· οὐ μόνον ὅτι ποθεῖ καὶ ἀντιποθεῖται πάντων μάλιστα καὶ αὐτοῖς τοῖς φυσικοῖς θεσμοῖς, ἀλλ' ὅτι καὶ θρόνος ἐστὶν ὡς ἀληθῶς αὐτοῦ· ὅπου δὲ κάθεται ὁ βασιλεὺς, ἐκεῖ ὁ θρόνος ἵσταται.

35. Τοῦτον τὸν θρόνον καὶ Ἡσαΐας μεταξὺ ἐκείνου τοῦ χερουβικοῦ καὶ ἔβλεπε καὶ ἔλεγεν «ὑψηλὸν καὶ ἐπηρμένον», τὸ τὰς οὐρανίους δυνάμεις ὑπεραναβεβηκὸς τῆς Θεομητόρος δηλῶν. Εἰ γὰρ καὶ μετ' αὐτὴν εὐθύς καὶ δευτέραν ἐκκληρώσατο τὴν στάσιν νῦν ἢ τῶν ὑπερκοσμίων ἱεραρχιῶν ἀνωτάτω διακόσμησις,

Ἀπόδοσις Π.Κ. Χρήστου

τὴν τὴν διαφορὰ τῆς θέσεως. Πραγματικὰ γύρω ἀπὸ τὸν Θεὸ εἶναι τὰ Σεραφεῖμ, πλησίον δὲ δίπλα σ' αὐτὸν τὸν ἴδιο μόνῃ ἢ παμβασιλῆς, ἢ ὁποῖα θαυμάζεται καὶ ἐγκωμιάζεται ἀπὸ τὸν ἴδιο τὸν Θεό, πὸν εἶναι σὰν νὰ τὴν κηρύττη πρὸς τὶς γύρω τῆς δυνάμεις καὶ νὰ λέγη κατὰ τὸ γραμμένο στὸ Ἄσμα Ἄσμάτων, «πόσο καλὴ εἶναι ἢ πλησίον μου;»⁴⁶. Εἶναι φαιδρότερη ἀπὸ φῶς, περισσότερο ἀνθισμένη ἀπὸ παράδεισο, καλύτερα στολισμένη ἀπὸ ὅλον τὸν κόσμος, ὄρατὸν καὶ ἀόρατο. Ὅχι δὲ μόνον πλησίον εἶναι, ἀλλὰ καὶ ἀπὸ τὰ δεξιὰ, εὐλόγως· διότι, ὅπου ἐκάθισε ὁ Χριστὸς στοὺς οὐρανοὺς, «δηλαδὴ στὰ δεξιὰ τῆς μεγαλωσύνης»⁴⁷, ἐκεῖ καὶ αὕτη στέκεται· ὅχι μόνον διότι ποθεῖ καὶ ἀντιποθεῖται περισσότερο ἀπὸ ὅλους, ἀκόμη καὶ κατ' αὐτοὺς τοὺς φυσικοὺς θεσμούς, ἀλλὰ διότι εἶναι καὶ πραγματικὸς θρόνος τοῦ· ὅπου δὲ κάθεται ὁ βασιλεὺς, ἐκεῖ στέκεται ὁ θρόνος.

35. Τοῦτον τὸν θρόνον ἔβλεπε καὶ ὁ Ἡσαΐας ἀνάμεσα σ' ἐκείνον τὸν χερουβικὸν καὶ τὸν ἔλεγε «ὑψηλὸν καὶ ὑπερυψωμένον»⁴⁸, δηλώνοντας τὴν ὑπεροχότητα τῆς Θεομητόρος ἀπὸ τὶς οὐρανίους δυνάμεις. Διότι, ἂν καὶ ἢ κορυφαία διακόσμησις τῶν ὑπερκοσμίων ἱεραρχιῶν ἐκκληρώθηκε εὐθύς μετὰ ἀ-

Ἀπόδοσις Ὁσίου Νικοδήμου Ἀγιορείτου

διαφορετικὴν στάσιν; μάνθανε λοιπὸν καὶ τὴν διαφορετικὴν τάξιν· διότι τὰ μὲν Σεραφεῖμ εἶναι τριγύρω εἰς τὸν Θεόν· ἢ δὲ βασιλῆς παρθένος εὐρίσκειται πλησίον εἰς Αὐτόν, ἢ ὁποῖα θαυμάζεται καὶ ἐπαινεῖται ἀπ' αὐτὸν τὸν Θεόν· Ὅστις ὡσὰν νὰ τὴν κηρύττη εἰς ὅλας τὰς ἀγγελικὰς δυνάμεις φωνάζει κατὰ τὸ Ἄσμα· τί καλὴ εἶναι ἢ πλησίον μου, φωτὸς εἶναι φωτεινότερα, τοῦ παραδείσου εὐανθεστέρα, καὶ κόσμου παντὸς ὄρατοῦ καὶ ἀοράτου κοσμιωτέρα. Οὐ μόνον δὲ πλησίον εἰς τὸν Θεὸν εὐρίσκειται ἢ Παρθένος, ἀλλὰ καὶ ἐκ δεξιῶν· καὶ ἔτσι εἶναι τὸ πρέπον. Διατὶ ὅπου ὁ Υἱὸς τῆς ἐκάθισεν ἐν δεξιᾷ τῆς μεγαλοσύνης ἐν οὐρανοῖς, ἐκεῖ στέκεται καὶ ἢ Παρθένος μήτηρ τοῦ, ὅχι μόνον διατὶ ἀγαπᾷ καὶ ἀνταγαπᾶται περισσότερο ἀπὸ ὅλους, διὰ τοὺς φυσικοὺς νόμους τῆς Μητρότητος, ἀλλὰ καὶ διατὶ ἀληθῶς θρόνος εἶναι τοῦ Θεοῦ· ὅπου δὲ κάθεται ὁ βασιλεὺς, ἐκεῖ ἐξ ἀνάγκης πρέπει νὰ στέκεται καὶ ὁ θρόνος τοῦ.

[35.] Αὐτὸν τὸν θρόνον ἔβλεπε καὶ ὁ Ἡσαΐας ἀνάμεσα εἰς ἐκείνον τὸν κορυβικὸν τῶν Σεραφεῖμ καὶ ἔλεγεν αὐτὸν ὑψηλὸν καὶ ἐπηρμένον, φανερόντας μὲ ταῦτα τὰ ὀνόματα τὴν ὑπὲρ τοὺς ἀγγέλους ὑπεροχὴν τῆς Παρθένου. Διατὶ ἀγκαλὰ καὶ ὕστερα ἀπὸ τὴν Παρθένον νὰ ἔκωσι τὴν δευτέραν

Πρωτότυπον

ἀλλ' εἰς τὸν τῆς ἀξίας λόγον ἤκιστα δευτέραν ἔχει τάξιν· ἡ γὰρ ἂν ἦσαν ἐν συγκρίσει μείονες, κάκεινη τούτων μικρῶ τιτι τῷ μέτρῳ μείζων· νῦν δὲ καθ' ὑπερβολὴν διήνεγκεν. Ἵς οὖν μετὰ τὸν ἡλίου δίσκον οὐδὲν ἕτερον ἔχομεν φωστῆρα δείξει δεύτερον τῆ τοῦ φωτὸς παρουσίᾳ· ὅτι μὴ τὸ τῆς σελήνης χρῆμα, καὶ τοι πολλοστὸν ὑπάρχον τὴν αὐγὴν, τὸν αὐτὸν οἶμαι τρόπον καὶ τῆς τοῦ Θεοῦ μητρὸς οὐδὲν ἔχειν ἕτερον ἐν τοῖς θεαυγέσι ἐννοῆσαι δεύτερον ὅτι μὴ τὰ Σεραφίμ· ἀλλὰ τοῖς ἐπ' ἀκριβείας ἐξετάξουσιν τὰ τῆς ἀξίας μόλις πολλοστὰ φανείται, καὶ οἶον λαμπὰς τις πρὸς πυρσὸν περιφανῆ. Διὸ καὶ ὁ προφήτης αὐτοὺς εἰσάγει τοὺς ἀγγέλους, ἀπὸ ταύτης τὸν Θεὸν δοξάζοντας καὶ λέγοντας «εὐλογημένη ἡ δόξα Κυρίου ἀπὸ τοῦ θρόνου αὐτοῦ». Δαβὶδ δὲ ἐτέρωθεν τῶν σεσωσμένων τὰ στίφη συνάψαι ἑαυτῷ καὶ οἶόν τισι φθόγγοις διαφόροις τοῖς ἐκ διαφοροῦ γένους ὑπ' αὐτῆς ἡρμοσμένοις κεχρημένους, τὸ παναρμόνιον πρὸς ὕμνον ἀνακρούεται μέλος, «μνησθήσομαι τοῦ ὀνόματός σου», λέγων, «ἐν πάσῃ γενεᾷ καὶ γενεᾷ, διὰ τοῦτο λαοὶ ἐξομολογήσονται σοὶ εἰς τὸν αἰῶνα, καὶ εἰς τὸν αἰῶνα τοῦ αἰῶνος».

Ἀπόδοσις Π.Κ. Χρήστου

πὸ αὐτὴν στῆ δευτέρα στάσι τώρα, ἀλλὰ ἀπὸ ἄποψι ἀξίας δὲν ἔχει καθόλου δευτέρα τάξι· πραγματικὰ αὐτὲς μόνο κατὰ σύγκρισι θὰ ἦσαν κατώτερες καὶ ἐκείνη ἀπὸ αὐτὲς σὲ μικρὸ μόνο βαθμὸ ἀνώτερη· τώρα ὅμως διαφέρει ὑπερβολικά. Ὅπως λοιπὸν μετὰ τὸν δίσκο τοῦ ἡλίου δὲν ἔχομε νὰ δείξωμε κανέναν ἄλλο φωστῆρα δεύτερον σὲ ἀφθονία φωτός, ἐκτὸς ἀπὸ τὴν σελήνη, ἂν καὶ ἀσήμαντη ἀπὸ ἄποψι λάμπει, κατὰ τὸν ἴδιον τρόπον, νομίζω, οὔτε τῆς μητέρας τοῦ Θεοῦ δὲν μποροῦμε νὰ ἐννοήσωμε κανένα ἄλλον ἀνάμεσα στοὺς θεολαμπεῖς δεύτερον ἐκτὸς τῶν Σεραφίμ· ἀλλὰ σ' ἐκείνους ποὺ ἐξετάξουν μὲ ἀκριβεία ἢ ἀξία θὰ φανῆ ἐλάχιστη, ὅπως εἶναι μιὰ λαμπάδα ἐμπρὸς σ' ἕνα περιλάμπρο πυρσό. Γι' αὐτὸ καὶ ὁ προφήτης εἰσάγει τοὺς ἰδίους τοὺς ἀγγέλους νὰ δοξάζουν τὸν Θεὸ ἀπὸ αὐτὴν καὶ νὰ λέγουν, «εὐλογημένη ἡ δόξα τοῦ Κυρίου ἀπὸ τὸν θρόνον του»⁴⁹. Ὁ δὲ Δαβὶδ ἀπὸ τὸ ἄλλο μέρος, ἀφοῦ συνῆψε πρὸς τὸν ἑαυτό του τὰ πλήθη τῶν σεσωσμένων καὶ σὰν νὰ ἐχρησιμοποίησε μερικοὺς διαφορετικοὺς φθόγγους ἐναρμονισμένους ἀπὸ αὐτὴν ἀπὸ διαφορετικὸ γένος, ἀνακρούει γιὰ ὕμνον τὸ παναρμόνιο μέλος, λέγοντας «θὰ ὑπενθυμίσω τὸ ὄνομά σου σὲ κάθε γενεὰ καὶ γενεά, γι' αὐτὸ οἱ λαοὶ θὰ σὲ δοξολογήσουν στὸν αἰῶνα καὶ στὸν αἰῶνα τοῦ αἰῶνος»⁵⁰.

Ἀπόδοσις Ὁσίου Νικοδήμου Ἀγιορείτου

στάσιν τὰ Σεραφείμ, κατὰ τὴν ἀξίαν ὅμως δὲν ἔχουσι δευτέραν τὴν τάξιν· (διατὶ ἂν οὕτως ἦτον, ἤθελεν εἶναι ἡ Παρθένος κατὰ σύγκρισιν ὀλίγον ἀνωτέρα ἀπὸ αὐτὰ) ἀλλὰ καθὼς ἡ Ἐκκλησία μας ψάλλει τὸ ἄξιόν ἐστιν, ἀσυγκρίτως ὑπερέχει ἡ Παρθένος τῶν Σεραφείμ.

Λοιπὸν, καθὼς δὲν ἔχομε νὰ δείξωμε ἄλλον φωστῆρα ἀπὸ τὸν ἥλιον παρὰ τὴν σελήνην, καὶ μ' ὅλον ὅπου αὐτὴ εἶναι πολλὰ μικρότερα, καὶ κατὰ τὸ μέγεθος καὶ κατὰ τὸ φῶς, τοιοῦτοτρόπως νομίζω πὼς δὲν ἔμπορεῖ τινὰς νὰ ἐννοήσῃ δεύτερον τῆς Μητρὸς τοῦ Θεοῦ, παρὰ μόνον τὰ Σεραφείμ, κοντὰ εἰς ἐκείνους ὅπου ἐξετάξουν μὲ ἀκριβείαν τὴν ἀξίαν ὅπου ἔχουν ἀνάμεσά των, τόσο μικρότερα θέλουν φανῆ τὰ Σεραφείμ, ὅσον μικρὰ καὶ μιὰ λαμπάδα ἐμπροσθεν εἰς μίαν παμφλάζουσαν πυρκαϊάν. Διὰ τοῦτο λέγει καὶ ὁ προφήτης Ἰεζεκιήλ, πὼς οἱ ἄγγελοι δοξάζουσιν τὸν Θεὸν παίρνοντες ἀφορμὴν ἀπὸ τὴν Παρθένον καὶ λέγουσιν: «εὐλογημένη ἡ δόξα Κυρίου ἐκ τοῦ θρόνου αὐτοῦ». Ὁ δὲ προφήτης Δαβὶδ ἐνώνει ὅλα τὰ πλήθη τῶν σεσωσμένων πιστῶν μὲ τὸν ἑαυτόν του, καὶ λέγει πρὸς τὴν Παρθένον· «Μνησθήσομαι τοῦ ὀνόματός σου ἐν πάσῃ γενεᾷ καὶ γενεᾷ. Διὰ τοῦτο λαοὶ ἐξομολογήσονται σοὶ εἰς τὸν αἰῶνα καὶ εἰς τὸν αἰῶνα τοῦ αἰῶνος».

Πρωτότυπον

36. Ὅρας ἅπασαν τὴν κτίσιν ἐξομολογουμένην τῇ Μητροπαρθένῳ ταύτῃ, καὶ οὐκ ἐν πεπερασμένοις ἔτεσιν, ἀλλ' εἰς τὸν αἰῶνα καὶ εἰς τὸν αἰῶνα τοῦ αἰῶνος; Συνορᾶν οὖν ἔστιν ἐντεῦθεν, ὡς οὐδ' ἐκείνη λήξει διὰ τοῦ παντός αἰῶνος εὐ ποιούσα πᾶσαν κτίσιν, οὐ τὴν καθ' ἡμᾶς λέγω μόνον, ἀλλὰ καὶ αὐτὰς τὰς ἄλλους καὶ ὑπερφυεῖς ταξιαρχίας. Ὅτι γὰρ σὺν ἡμῖν καὶ αὐταὶ δι' αὐτῆς μόνης μετέχουσι τε καὶ ψαύουσι Θεοῦ, τῆς ἀψαύστου φύσεως ἐκείνης Ἡσαΐας τηλαυγῶς ἐδήλωσεν· οὐ γὰρ ἀμέσως ἐώρακε τὸν Σεραφίμ ἐκ τοῦ θυσιαστηρίου τὸν ἄνθρακα λαβόντα, ἀλλὰ διὰ τῆς λαβίδος ἔλαβε, δι' ἧς καὶ τῶν προφητικῶν ἤψατο χειλέων τὴν κάθαρσιν διδούς. Τοῦτο δ' ἦν τὸ τῆς λαβίδος ἐκείνῳ τῷ μεγάλῳ θεάματι ταυτόν, ὃ Μωσῆς ἐώρακε, βάτον καιομένην καὶ μὴ καταφλεγομένην· τίς δ' οὐκ οἶδεν ὡς ἡ Παρθενομήτωρ ἐκείνη τε ἡ βάτος καὶ αὐτὴ ἡ λαβὶς ἐστίν, ἡ τὸ θεῖον πῦρ ἀπυρπολήτως συλλαβοῦσα, κἀνταῦθα διακονήσαντος ἀρχαγγέλου τῇ συλλήψει, καὶ τὸν αἶροντα τὴν ἁμαρτίαν τοῦ κόσμου δι' αὐτῆς συνάψαντος τῷ ἀνθρωπίνῳ γένει, καὶ διὰ τῆς ἀρρήτου συναφείας ἡμᾶς περικαθάραντος;

Ἀπόδοσις Π.Κ. Χρήστου

36. Βλέπεις ὅλη τὴν κτίσιν νὰ δοξολογῇ αὐτὴν τὴν Μητροπάρθενο, καὶ μάλιστα ὅχι σὲ περασμένα χρόνια, ἀλλὰ στὸν αἰῶνα καὶ στὸν αἰῶνα τοῦ αἰῶνος. Εἶναι λοιπὸν ἀπὸ αὐτὰ δυνατὸ νὰ ἀντιληφθοῦμε ὅτι οὔτε ἐκείνη δὲν θὰ παύσῃ νὰ εὐεργετῇ αἰωνίως ὅλη τὴν κτίσιν, ὅχι δὲ μόνον τὴν ἰδική μας, ἀλλὰ καὶ αὐτὲς τὶς ἄλλες καὶ ὑπερφυεῖς ταξιαρχίες. Ὅτι δὲ μαζὶ μ' ἐμᾶς μετέχουν κι' αὐτὲς δι' αὐτῆς μόνου καὶ ψαύουν τὸν Θεό, ἐκείνη τὴν ἀψαυστη φύσιν, τὸ ἐδήλωσε καθαρὰ ὁ Ἡσαΐας⁵¹· διότι δὲν εἶδε ἀμέσως τὸν Σεραφίμ νὰ ἐπῆρε τὸν ἄνθρακα ἀπὸ τὸ θυσιαστήριον, ἀλλὰ τὸν ἐπῆρε διὰ τῆς λαβίδος, μὲ τὴν ὁποία ἔγγισε καὶ τὰ προφητικὰ χεῖλη, δίδοντας τὴν κάθαρσιν. Τὸ θεῖον δὲ τοῦτο τῆς λαβίδος εἶναι τὸ ἴδιον μ' ἐκεῖνο τὸ μεγάλο θεῖον, τὸ ὁποῖο εἶδε ὁ Μωϋσῆς, τὴν βάτον καιομένην καὶ μὴ καταφλεγομένη⁵². Ποῖός δὲ δὲν γνωρίζει ὅτι ἐκείνη ἡ βάτος καὶ αὐτὴ ἡ λαβὶς εἶναι σὰν ἡ Παρθενομήτωρ, ἡ ὁποία συνέλαβε τὸ θεῖον πῦρ ἀπυρπολήτως, καὶ ἐδῶ ὑπῆρέτησε ἀρχάγγελος στὴν σύλληψιν καὶ συνῆψε δι' αὐτῆς τὸν αἶροντα τὴν ἁμαρτίαν τοῦ κόσμου μὲ τὸ ἀνθρώπινο γένος καὶ διὰ τῆς ἀρρητῆς συναφείας μᾶς ἐκαθάρισε;

Ἀπόδοσις Ὁσίου Νικοδήμου Ἀγιορείτου

[36.] Βλέπεις, ἀγαπητέ, πὼς ὅλη ἡ κτίσις ἐξομολογεῖται καὶ δοξάζει τὴν μητροπάρθενον; καὶ ὅχι εἰς χρόνους ὁποῦ νὰ τελειώνουν, ἀλλὰ εἰς τὸν αἰῶνα καὶ εἰς τὸν αἰῶνα τοῦ ἀτελευτήτου αἰῶνος; Ὅθεν ἀπ' ἐδῶ ἠμποροῦμε νὰ καταλάβωμε, πὼς μήτε ἡ Παρθένος θέλει παύσει εἰς τοὺς αἰῶνας ἀπὸ τὸ νὰ εὐεργετῇ ὅλην τὴν κτίσιν, ὅχι μόνον τὴν ἀνθρωπίνην καὶ ἐδικὴν μας ἀλλὰ καὶ ὅλας τὰς τάξεις τῶν ἀγγέλων. Ὅτι δὲ καὶ αὐτοὶ οἱ ἀσώματοι μαζὶ μὲ ἡμᾶς διὰ μέσου τῆς Παρθένου ἐγγίζουσι καὶ πλησιάζουσιν εἰς τὴν ἀπλησίαστον τοῦ Θεοῦ φύσιν, πάλιν ὁ Ἡσαΐας τὸ ἐφάνέρωσεν. Ἐπειδὴ εἶδεν ἕνα ἀπὸ τὰ Σεραφεῖμ, ὁποῦ ἐπῆρε τὸν ἄνθρακα ἀπὸ τὸ θυσιαστήριον, ὅχι ἀμέσως, ἀλλὰ μὲ τὸ μέσον τῆς λαβίδος, διὰ τῆς ὁποίας ἐκαθάρισε τὰ προφητικὰ χεῖλη του. Ἡ θεωρία δὲ αὕτη τῆς λαβίδος ἦτον ὁμοία μὲ τὴν καιομένην καὶ μὴ φλεγομένην βάτον, ὁποῦ εἶδεν ὁ Μωϋσῆς. Ποῖος δὲ δὲν ἤξεύρει, πὼς ἡ Παρθένος εἶναι καὶ ἡ βάτος ἐκείνη, καὶ ἡ λαβὶς ἐτούτη, ἥτις τὸ θεῖον πῦρ ἀπυρπολήτως συνέλαβε; ποῖος δὲ δὲν ἤξεύρει πὼς καθὼς ἐκεῖ εἰς τὸν Ἡσαΐαν, ἔτσι καὶ ἐδῶ ὑπῆρέτησεν ὁ Ἀρχάγγελος Γαβριὴλ εἰς τὴν σύλληψιν τῆς Παρθένου; καὶ πὼς μὲ τὸ μέσον αὐτῆς ἤνωσε τὸν αἶροντα τὴν ἁμαρτίαν τοῦ κόσμου μὲ τὸ ἀνθρώπινον γένος, καὶ μὲ τὴν ἔνωσιν ταύτην μᾶς ἐκαθάρισε;

Πρωτότυπον

37. Οὐκοῦν αὕτη μόνη μεθόριον ἐστὶ κτιστῆς καὶ ἀκτίστου φύσεως, καὶ οὐδεὶς ἂν ἔλθοι πρὸς Θεόν, εἰ μὴ δι' αὐτῆς τε καὶ τοῦ ἐξ αὐτῆς τεχθέντος μεσίτου· καὶ οὐδὲν ἂν ἐκ τοῦ Θεοῦ τῶν δωρημάτων, εἰμὴ διὰ ταύτης, γένοιτο καὶ ἀγγέλοις καὶ ἀνθρώποις. Ὡσπερ γὰρ ἐπὶ τῶν ἐπὶ γῆς λαμπτήρων ὑελίνων ἢ τινος ἐτέρου τῶν διαφανῶν πεποιημένων οὐκ ἔστι πρὸς τὸ φῶς ἰδεῖν οὐδέ ἐκείθεν ἀκτίνος μετασχεῖν, εἰμὴ διὰ μέσου τοῦ λαμπτήρος, οὕτω καὶ πᾶσιν ἀνεφικτός ἢ πρὸς Θεὸν ἀνάνευσις καὶ ἢ παρ' αὐτοῦ πρὸς τι τῶν ἀπάντων πρόοδος, εἰ μὴ διὰ τῆς θεοφόρου ταύτης καὶ θεαυγοῦς ὡς ἀληθῶς λυχνίας, τῆς Ἁειπαρθένου, γένοιτο. «Ὁ Θεὸς γὰρ ἐν μέσῳ αὐτῆς, καὶ οὐ σαλευθήσεται», φησὶν.

38. Εἰ δὲ καὶ κατὰ τὸ μέτρον τῆς πρὸς Θεὸν ἀγάπης αἱ ἀντιδόσεις, καὶ ὁ ἀγαπῶν τὸν Υἱὸν ἀγαπᾶται παρ' αὐτοῦ καὶ τοῦ αὐτοῦ Πατρὸς καὶ καταγώγιον τῶν ἀμφοτέρων γίνεται μυστικῶς ἐνοικούντων καὶ ἐμπεριπατούντων τῇ ψυχῇ, κατὰ τὴν δεσποτικὴν ἐπαγγελίαν, τίς ἂν ἀγαπῶ τούτον μᾶλλον τῆς μητρὸς, ἢ μὴ ὅτι μονογενῆ τούτον, ἀλλὰ καὶ μόνη γεγένηκεν ἀσυνδυάστως, ὡς εἶναι ταύ-

Ἀπόδοσις Π.Κ. Χρήστου

37. Ἐπομένως αὕτη μόνον εἶναι μεθόριον κτιστῆς καὶ ἀκτιστῆς φύσεως καὶ κανεὶς δὲν θὰ μπορούσε νὰ ἔλθῃ πρὸς τὸν Θεὸν παρὰ μόνον δι' αὐτῆς καὶ διὰ τοῦ μεσίτη πού ἐγεννήθηκε ἀπὸ αὐτῆς· καὶ κανένα ἀπὸ τὰ δωρήματα τοῦ Θεοῦ δὲν θὰ μπορούσε νὰ δοθῆ καὶ σὲ ἀγγέλους καὶ σὲ ἀνθρώπους, παρὰ μόνον δι' αὐτῆς. Ὅπως δηλαδὴ συμβαίνει μὲ τοὺς λαμπτήρες ἐπάνω στὴν γῆ, καμωμένους εἴτε ἀπὸ ὕαλο εἴτε ἀπὸ ἄλλη διαφανῆ ὕλη, πού εἶναι δυνατὸ νὰ ἰδῆ κανεὶς πρὸς τὸ φῶς οὔτε νὰ δεχθῆ τὴν ἀπὸ ἐκεῖ ἀκτίνα, παρὰ μόνον διὰ μέσου τοῦ λαμπτήρος, ἔτσι εἶναι σὲ ὅλους ἀνεφικτὴ καὶ ἢ πρὸς τὸν Θεὸ ἀτένεσις καὶ ἢ ἀπὸ αὐτὸν πρόοδος πρὸς ὅ,τιδήποτε παρὰ μόνον ἂν γίνῃ δι' αὐτῆς τῆς θεοφόρου καὶ θεόφωτης πραγματικῆς λυχνίας, τῆς Ἁειπάρθηνου. Διότι «στὸ μέσο τῆς εἶναι ὁ Θεὸς καὶ δὲν θὰ σαλευθῆ»⁵³, λέγει.

38. Ἄν δὲ οἱ ἀντιδόσεις πραγματοποιοῦνται κατὰ τὸ μέτρον τῆς ἀγάπης πρὸς τὸν Θεὸ καὶ ὅποιος ἀγαπᾷ τὸν Υἱὸ ἀγαπᾶται ἀπὸ αὐτὸν καὶ τὸν Πατέρα του⁵⁴ καὶ γίνεται καταγώγιον καὶ τῶν δύο, πού ἐνοικοῦν καὶ διαβιοῦν στὴν ψυχὴ του μυστικῶς κατὰ τὴν δεσποτικὴ ἐπαγγελία⁵⁵, ποιὸς θὰ μπορούσε νὰ τὸν ἀγαπήσῃ περισσότερο ἀπὸ τὴν μητέρα του, ἢ ὁποία ὄχι μόνον τὸν εἶχε

Ἀπόδοσις Ὁσίου Νικοδήμου Ἁγιορείτου

[37.] Λοιπὸν ἐκ τούτων ἀπάντων συμπεραίνομεν πὼς μόνη ἡ Παρθένος εἶναι μεθόριον ἀνάμεσα εἰς τὴν κτιστὴν καὶ ἄκτιστον φύσιν, καὶ κανεὶς δὲν ἔμπορεῖ νὰ ἔλθῃ πρὸς τὸν Θεόν, παρὰ διὰ μέσου αὐτῆς καὶ τοῦ ἐξ αὐτῆς γεννηθέντος μεσίτου Χριστοῦ· καὶ κανένα χάρισμα δὲν ἔμπορεῖ νὰ δοθῆ μήτε εἰς τοὺς ἀγγέλους, μήτε εἰς τοὺς ἀνθρώπους παρὰ διὰ μέσου τῆς. Καὶ καθὼς δὲν ἔμπορεῖ τινὰς νὰ ἰδῆ τὸ φῶς καὶ τὰς ἀκτίνας τοῦ ἡλίου, ἀνίσως δὲν εἶναι μέσος ὁ καθαρὸς ἀέρας, ἢ κανένα ἄλλο σκεῦος ὑάλινον καὶ καθαρὸν, τέτοιας λογιῆς δὲν ἔμπορεῖ τινὰς νὰ ἀνανεύσῃ εἰς τὸν Θεόν, καὶ νὰ λάβῃ καμμίαν χάριν, πάρεξ διὰ μέσου τῆς Παρθένου, τῆς ὄντως θεοφόρου καὶ πολυφώτου λυχνίας· διότι κατὰ τὸ ψαλμικὸν «ὁ Θεὸς ἐν μέσῳ αὐτῆς καὶ οὐ σαλευθήσεται».

[38.] Εἰ δὲ καὶ τὰ χαρίσματα δίδονται, κατὰ τὸ μέτρον τῆς πρὸς Θεὸν ἀγάπης, καὶ ὅποιος ἀγαπᾷ τὸν Υἱὸν ἀγαπᾶται καὶ παρὰ τοῦ Θεοῦ (Υἱοῦ), καὶ παρὰ τοῦ πατρὸς του, καὶ γίνεται κατοικητήριον μυστικόν, κατὰ τὴν δεσποτικὴν ἀπόφασιν, ποῖος ἄλλος ἔμπορεῖ νὰ ἀγαπήσῃ τὸν υἱὸν περισσότερο ἀπὸ τὴν μητέρα του; ἢ ὁποία, ὅχι μονάχα ὅτι τὸν ἐγέννησε μονογενῆ, καὶ δὲν ἐμερίζετο

Πρωτότυπον

*τη τὸ φίλτρον καὶ τῇ φύσει διπλάσιον μὴ
συμμεριζομένου τοῦ κοινωνήσαντος; Τίς δ' ἂν
ἀγαπηθεῖη τῆς μητρὸς μᾶλλον ὑπὸ τοῦ μονο-
γενοῦς, καὶ ταῦτ' ἐκ μόνης προελθόντος ἀρρή-
τως ἐπ' ἐσχάτου τῶν αἰώνων, ὡσπερ πρὸ
τῶν αἰώνων ἐκ μόνου τοῦ Πατρὸς; Πῶς δ' ἂν
οὐ πολυπλασιασθεῖη πρὸς τῇ πρεπούσῃ διαθέ-
σει καὶ τὰ τῆς ὀφειλομένης πρὸς αὐτὴν τι-
μῆς παρὰ τοῦ πληρῶσαι τὸν νόμον κατελ-
θόντος; Εἰ δ' ἀγάπη μία Πατρός τε καὶ Υἱοῦ
καὶ ἡ παρ' ἀμφοτέρων καὶ τοῦ Πνεύματος
τιμὴ τε καὶ συνέλευσις (ὡ τῶν ὑπὲρ νοῦν
χαρίτων τῆς παρθένου!), ὅλην ἐν μέσῃ φέρει
τῇ ψυχῇ τὴν ἄκτιστον τριάδα, ἥς ἐν γαστρὶ
τὸν ἕνα συνέληφεν ἀσπόρως καὶ παρθένος οὔσα
τέτοκεν ὠδίνων ἄνευ.*

Ἀπόδοσις Π.Κ. Χρήστου

αὐτὸν μονογενῆ, ἀλλὰ καὶ μόνῃ ἐγέννησε
χωρὶς συζυγία, ὥστε νὰ εἶναι σ' αὐτὴν ἡ
ἀγάπη καὶ κατὰ φύσιν διπλάσια, ἀφοῦ δὲν
τὴν συμμερίζεται κανένας σύζυγος; Ποιὸς
θὰ μποροῦσε ν' ἀγαπηθῆ ἀπὸ τὸν μονογενῆ
περισσότερο ἀπὸ ὅσο ἡ μητέρα του, καὶ
μάλιστα ἀφοῦ προῆλθε ἀρρήτως ἀπὸ μόνῃν
στοὺς ἐσχάτους αἰῶνες, ὅπως πρὸ τῶν αἰώ-
νων ἀπὸ μόνου τὸν Πατέρα; Πῶς δὲ δὲν θὰ
πολλαπλασιαζόταν μαζί με τὴν πρέπουσα
διάθεσι καὶ ἡ ὀφειλομένη τιμὴ ἀπὸ ἐκεῖνον
ποὺ κατῆλθε γιὰ νὰ πληρώσῃ τὸν νόμο; Ἄν
δὲ μιὰ εἶναι ἡ ἀγάπη τοῦ Πατρὸς καὶ τοῦ
Υἱοῦ καὶ ἡ ἀπὸ ἀμφοτέρους τιμὴ καὶ συνέ-
νωσις εἶναι καὶ τοῦ Πνεύματος (τί χάριτες
τῆς Παρθένου ποὺ ξεπερνοῦν τὸ νοῦ!), φέ-
ρει μέσα στὴν ψυχὴ ὀλόκληρη τὴν ἄκτιστη
τριάδα, τῆς ὁποίας τὸν ἕνα συνέλαβε ἀ-
σπόρως καί, ὄντας παρθένος, ἐγέννησε χω-
ρὶς ὠδῖνες.

Ἀπόδοσις Ὁσίου Νικοδήμου Ἀγιορείτου

εἰς ἄλλον υἱὸν ἢ ἀγάπῃ τῆς, ἀλλὰ καὶ
μοναχῇ αὐτῇ τὸν ἐγέννησε χωρὶς πατέρα·
ὥστε ὁποῦ ἀκολουθεῖ νὰ εἶναι ἢ πρὸς τὸν
Υἱὸν ἀγάπῃ τῆς Παρθένου διπλάσιος κατὰ
τὴν φύσιν· ποιὸς δὲ ἄλλος ἔμπορεῖ νὰ ἀγα-
πηθῆ ἀπὸ τὸν μονογενῆ τῆς Υἱὸν περισσό-
τερον ἀπὸ τὴν μητέρα του; καὶ μάλιστα ὁποῦ
ἐγεννήθη ἀπὸ αὐτὴν μοναχῇ ἐπ' ἐσχάτων,
καθὼς ἐγεννήθη ἀπὸ μόνου τὸν Οὐράνιον
πατέρα πρὸ τῶν αἰώνων; Μαζὶ δὲ με τὴν
ἀγάπῃν, πῶς δὲν ἤθελε πολλαπλασιασθῆ
ἀπὸ τὸν Υἱὸν εἰς τὴν μητέρα πρὸ τῶν αἰώ-
νων καὶ κάθε χάρισμα ἄλλο καὶ τιμὴ ὁποῦ
τῆς χρεωστεῖται παρὰ τοῦ υἱοῦ τῆς, ὅστις
ἤλθε νὰ πληρώσῃ ὅλον τὸν νόμον, καὶ
ἐκεῖνον ἀκόμῃ ὁποῦ ὀρίζει νὰ τιμῶμεν τὸν
πατέρα καὶ τὴν μητέρα; Εἰ δὲ καὶ ἡ ἀγάπῃ
τοῦ Πατρὸς καὶ τοῦ Υἱοῦ εἶναι μία, καὶ ἡ
τιμὴ καὶ ἡ ἔνωσις, ὁποῦ γίνεται ἀπὸ τοὺς
δύο ὁμοῦ καὶ ἀπὸ τὸ ἅγιον Πνεῦμα εἶναι
μία. Λοιπὸν ἡ Παρθένος (ὡ τῶν ὑπὲρ νοῦν
χαρισμάτων!) ὅλην φέρει ἐγκάτοικον εἰς τὴν
ψυχὴν τῆς τὴν ἄκτιστον Τριάδα, τῆς ὁποίας
τὸν ἕνα ἐν γαστρὶ συνέλαβεν ἀσπόρως· καὶ
παρθένος οὔσα ἐγέννησεν ἀπόνως.

Πρωτότυπον

39. Ὡσπερ οὖν δι' αὐτῆς μόνης πρὸς ἡμᾶς ἐπιδημήσας «ἐπὶ γῆς ὤφθη καὶ τοῖς ἀνθρώποις συναναστράφη» πᾶσιν ὦν ἀθέατος πρὸ ταύτης, οὕτω καὶ εἰς τὸν ἐξῆς ἄληκτον αἰῶνα πᾶσα φωτοφανεῖας θείας πρόοδος καὶ πᾶσα θεαρχικωτάτων μυστηρίων ἀποκάλυψις καὶ πᾶσα πνευματικῶν ἰδέα χαρισμάτων ἅπασιν ἀχώρητος χωρὶς αὐτῆς· αὕτη δὲ πρώτη δεχομένη τὸ πλήρωμα τοῦ τὰ σύμπαντα πληροῦντος, καθίστησι τοῖς πᾶσι χωρητὸν νέμουσα πρὸς δύναμιν ἐκάστω κατὰ τὴν ἀναλογίαν καὶ τὸ μέτρον τῆς ἐκάστου καθαρότητος· ὥστ' αὐτὴν εἶναι καὶ ταμεῖον καὶ πρύτανιν τοῦ πλοῦτου τῆς θεότητος καὶ πρὸς αὐτὴν ὄραν καὶ ταύτη πεποιθέναι τὰς ἀνωτάτω Χερουβικὰς ἱεραρχίας, καὶ τοσοῦτο μᾶλλον τῶν ἀπάντων τοῦ πρὸς αὐτὴν ἀνατατικῶς ἠρτησθαι πόθου, καθ' ὅσον καὶ μᾶλλον ἐφίενται τῆς δι' αὐτῆς φωτοχυσίας καὶ τῆς τῶν ἀρρήτων καὶ θεαρχικῶν χαρίτων διαδόσεως, καὶ τὰς ὑπ' αὐτὰς νοερὰς δυνάμεις πᾶσας ἀναλόγως τοῦ τε θεοῦ ἔρωτος μετέχειν καὶ τῆς δι' αὐτῆς θεαρχικῆς αὐγῆς· καὶ ἡμῖν δὲ μετ' ἐκείνας, καὶ ἀπλῶς πᾶσι τε καὶ πάσαις κατὰ τὸ μέτρον τοῦ πρὸς τὴν ὄντως θεοειδῆ Παρθένον ταύτην ἀπαθοῦς καὶ θείου πόθου καὶ τοῦ αὐτοῦ καὶ ἀλήκτου ἔρωτος καὶ τῆς ἀκροτάτης καὶ εἰλικρινοῦς ἐφέσεως καὶ ἡ στάσις ἔψεται καὶ ἡ τοῦ θεοῦ φωτισμοῦ τρανότης.

Ἀπόδοσις Π.Κ. Χρήστου

39. Ὅπως λοιπὸν, ἀφοῦ ἐπεδήμησε σ' ἐμᾶς μόνον διὰ μέσου αὐτῆς, «ἐφάνηκε ἐπάνω στὴν γῆ καὶ συναναστράφηκε μὲ τοὺς ἀνθρώπους»⁵⁶, ἐνῶ πρὶν ἀπὸ αὐτὴν ἦταν σὲ ὅλους ἀθέατος, ἔτσι καὶ στὸν μέλλοντα ἀτελείωτον αἰῶνα κάθε πρόοδος θείας φωτοφανεῖας καὶ κάθε ἀποκάλυψις θεαρχικωτάτων μυστηρίων καὶ κάθε εἶδος πνευματικῶν χαρισμάτων εἶναι σὲ ὅλους ἀχώρητη χωρὶς αὐτὴν. Αὕτη δὲ δεχομένη πρώτη τὸ πλήρωμα τοῦ πληροῦντος τὰ σύμπαντα καθιστᾶ σὲ ὅλους χωρητὸν, ἀπονέμουσα στὸν καθένα ἀνάλογα μὲ τὴν δύναμι καὶ τὸ μέτρο τῆς καθαρότητος τοῦ καθενός. Ἔτσι αὕτη εἶναι καὶ ταμεῖο καὶ πρύτανις^{38α} τοῦ πλοῦτου τῆς θεότητος καὶ πρὸς αὐτὴν προσβλέπουν καὶ σ' αὐτὴν ἔχουν πεποιθήσι οἱ ἀνώτατες χερουβικὲς ἱεραρχίες, καὶ τόσο περισσότερο ἀπὸ ὅλους ἔχουν καταληφθῆ ἀπὸ τὸν πρὸς αὐτὴν πόθο ἀνατατικῶς, ὅσο περισσότερο ἐπιθυμοῦν τὴν φωτοχυσία δι' αὐτῆς τῆς διαδόσεως τῶν ἀρρήτων καὶ θεαρχικῶν χαρίτων, καὶ οἱ κάτω ἀπὸ αὐτὲς νοερὲς δυνάμεις μετέχουν ὅλες τοῦ θεοῦ ἔρωτος καὶ τῆς δι' αὐτῆς θεαρχικῆς αὐγῆς· καὶ σ' ἐμᾶς δὲ ἔπειτα ἀπὸ ἐκεῖνες, καὶ γενικῶς σὲ ὅλους καὶ σὲ ὅλες κατὰ τὸ μέτρο τοῦ ἀπαθοῦς καὶ θείου πόθου πρὸς αὐτὴν τὴν ἀληθινὰ θεοειδῆ παρθένο καὶ τοῦ αὐτοῦ καὶ ἀτελευτήτου ἔρωτος καὶ τῆς κορυφαίας καὶ εἰλικρινοῦς ἐφέσεως θὰ ἐπακολουθήσῃ καὶ ἡ στάσις καὶ ἡ καθαρότης τοῦ θεοῦ φωτισμοῦ.

Ἀπόδοσις Ὁσίου Νικοδήμου Ἀγιορείτου

[39.] Καθὼς δὲ διὰ μέσου τῆς Παρθένου ἐφάνη ὁ Θεὸς εἰς τὴν γῆν, καὶ μὲ τοὺς ἀνθρώπους συναναστράφη, Ἐκεῖνος ὁποῦ ἦτο ἀθεώρητος πρὸ αὐτῆς ἀπὸ ὅλους· τέτοιας λογῆς καὶ εἰς τὸν μέλλοντα ἀτελεύτητον αἰῶνα κάθε ἔλλαμψις καὶ θεία φωτοφανεῖα, κάθε ἀποκάλυψις τῶν θείων μυστηρίων, καὶ κάθε ἰδέα τῶν πνευματικῶν χαρισμάτων, χωρὶς τῆς Παρθένου εἶναι εἰς ὅλους τοὺς μακαρίους ἀχώρητος. Πρῶτη γὰρ διὰ μέσου τῆς τὸ κάμνει καὶ εἰς τοὺς ἄλλους χωρητὸν, διαμοιράζουσα τοῦτο εἰς τὸν καθένα κατὰ ἀναλογίαν καὶ τὸ μέτρον τῆς ἀρετῆς καὶ καθαρότητος αὐτοῦ.

Καὶ λοιπὸν συμπεραίνεται πὼς ἡ Παρθένος εἶναι ὁ ταμίας καὶ πρύτανις τοῦ πλοῦτου καὶ τῶν χαρισμάτων τῆς Θεότητος. Καὶ πὼς σ' αὐτὴν ἀποβλέπουσι καὶ ἐλπίζουν ὅλοι αἱ ἀνώτεραι τάξεις τῶν Σεραφεῖμ καὶ Χερουβείμ. Καὶ τόσον περισσότερο φλογίζονται εἰς τὴν ἀγάπην τῆς ὅσον μᾶλλον ἀγαποῦσι καὶ τὰς διὰ μέσου αὐτῆς διδομένας τοῦ Θεοῦ δωρεὰς τε καὶ χάριτας. Ὅμοίως καὶ ὅλοι αἱ κατώτεραι τάξεις τῶν ἀγγέλων κατὰ τὸ μέτρον τῆς ἀγάπης ὁποῦ ἔχουν εἰς αὐτὴν, ἔτσι ἀπολαμβάνουν διὰ μέσου αὐτῆς καὶ τὰς θείας ἐλλάμψεις. Ὅμοίως καὶ πάντες οἱ ἄνθρωποι ἡμεῖς, ἄνδρες τε καὶ γυναῖκες διὰ τῆς Παρθένου λαμβάνομεν κάθε φωτισμὸν ἀπὸ τὸν Θεόν, κατὰ τὸ μέτρον τῆς ἀγάπης, ὁποῦ ἔχομεν εἰς αὐτὴν.

Πρωτότυπον

40. Ἐπεὶ γὰρ καὶ τοῦτο νόμιμον αἰώνιον ἐν οὐρανοῖς διὰ τῶν μειζόνων τοὺς ἐλάττους μετέχειν τοῦ ἐπέκεινα τοῦ ὄντος ἰδρυμένου, μείζων δ' ἀσυγκρίτως ἀπάντων ἢ Παρθενομήτωρ, δι' αὐτῆς μεθέξουσιν, ὅσοι δὴ μετέχουσι, Θεοῦ, καὶ αὐτὴν εἶσονται τοῦ ἀχωρήτου χώραν, ὅσοι δὴ γινώσκουσι Θεόν, καὶ αὐτὴν ὑμνήσουσι μετὰ Θεόν, ὅσοι τὸν Θεὸν ὑμνοῦσιν. Αὕτη καὶ τῶν πρὸ αὐτῆς αἰτία, καὶ τῶν μετ' αὐτὴν προστάτις, καὶ τῶν αἰώνιων πρόξενος· αὕτη τῶν προφητῶν ὑπόθεσις, τῶν Ἀποστόλων ἀρχή, τῶν μαρτύρων ἐδραίωμα, τῶν διδασκάλων κρηπίς· αὕτη τῶν ἐπὶ γῆς ἢ δόξα, τῶν κατ' οὐρανὸν ἢ τερπνότης, τὸ πάσης τῆς κτίσεως ἐγκαλλώπισμα· αὕτη καταρχή καὶ πηγὴ καὶ ρίζα τῶν ἀπορρήτων ἀγαθῶν· αὕτη παντὸς ἁγίου κορυφή καὶ τελείωσις.

Ἀπόδοσις Π.Κ. Χρήστου

40. Πραγματικὰ τοὺς οὐρανοὺς εἶναι καὶ τοῦτο αἰώνιος θεσμός, οἱ μικρότεροι νὰ μετέχουν διὰ τῶν μεγαλυτέρων τοῦ ἐγκατεστημένου ἐπέκεινα τοῦ ὄντος, ἐπειδὴ δὲ μεγαλύτερη ἀπὸ ὅλους ἀσυγκρίτως εἶναι ἡ Παρθενομήτωρ, δι' αὐτῆς θὰ μετὰσχουν, ὅσοι μετέχουν βέβαια, τοῦ Θεοῦ, κι' αὐτὴν θὰ ἀναγνωρίσουν ὡς χώραν τοῦ ἀχωρήτου, ὅσοι βέβαια γνωρίζουν τὸν Θεό, κι' αὐτὴν θὰ ὑμνήσουν μετὰ τὸν Θεό, ὅσοι ὑμνοῦν τὸν Θεό. Αὕτη εἶναι αἰτία καὶ τῶν τριῶν ἀπὸ αὐτὴν καὶ προστάτις τῶν μετὰ ἀπὸ αὐτὴν καὶ προξενήτρια τῶν αἰώνιων· αὕτη εἶναι θέμα τῶν προφητῶν, ἀρχὴ τῶν Ἀποστόλων, ἐδραίωμα τῶν μαρτύρων, κρηπίς τῶν διδασκάλων· αὕτη εἶναι ἡ δόξα τῶν ἐπάνω στὴν γῆ, ἢ τερπνότης τῶν εὐρισκομένων στὸν οὐρανό, τὸ ἐγκαλλώπισμα ὅλης τῆς κτίσεως· αὕτη εἶναι καὶ ἡ ἀρχὴ καὶ πηγὴ καὶ ρίζα τῶν ἀπορρήτων ἀγαθῶν· αὕτη εἶναι κάθε ἁγία κορυφή καὶ τελείωσις.

Ἀπόδοσις Ὁσίου Νικοδήμου Ἀγιορείτου

[40.] Ἐπειδὴ γὰρ εἶναι νόμος ἀπαρασάλευτος εἰς τοὺς ἀγγέλους καὶ ἀνθρώπους πάντοτε τὰ κατώτερα τάγματα νὰ παίρνωσι τὸν φωτισμὸν ἀπὸ τὸν Θεὸν διὰ μέσου τῶν ἀνωτέρων ταγμάτων. Λοιπὸν ἡ Παρθένος μὲ τὸ νὰ εἶναι ἀσυγκρίτως πάντων ἀνωτέρα, ἐξ ἀνάγκης ἀκολουθεῖ, ὅτι ὅσοι μετέχουσι τοῦ Θεοῦ, νὰ μετέχουσι διὰ μέσου αὐτῆς. Καὶ ὅσοι γνωρίζουσι τὸν Θεόν, νὰ γνωρίζουσιν ἐν ταύτῳ καὶ τὴν Παρθένον ὡς χώραν τοῦ ἀχωρήτου. Καὶ ὅσοι ὑμνοῦν καὶ δοξάζουν τὸν Θεόν, νὰ ὑμνοῦν καὶ νὰ δοξολογοῦσι καὶ ταύτην μετὰ Θεόν. Ἡ Παρθένος αὕτη εἶναι καὶ τῶν πρὸ αὐτῆς Δικαίων αἰτία· δηλαδὴ τῶν πρὸ νόμου καὶ ἐν νόμῳ καὶ μετὰ νόμον καὶ τῶν μετ' αὐτὴν προστάτις (δηλ. τῶν ἐθνικῶν ἡμῶν), καὶ τῶν αἰώνιων ἀγαθῶν πρόξενος. Αὕτη ἐστάθη τῶν προφητῶν ἢ ὑπόθεσις, τῶν ἀποστόλων ἢ ἀρχή, τῶν μαρτύρων ἐδραίωμα, τῶν διδασκάλων ἢ κρηπίς, τῶν ἐπὶ γῆς ἀνθρώπων ἢ δόξα, τῶν ἐν οὐρανῷ ἀγγέλων ἢ τερπνότης, τὸ ἐγκαλλώπισμα πάσης τῆς κτίσεως· αὕτη εἶναι ἀρχὴ καὶ ρίζα τῶν ἀπορρήτων ἀγαθῶν, καὶ παντὸς ἁγίου κορυφή καὶ τελείωσις.

Ὑποσημειώσεις εἰς Μέρος Δ': §§ 31-40

33. Γεν. ε' 24 ἐ.
34. Ἰωάν. γ' 13.
35. Γεν. ζ' 17.
36. Α' Τιμ. ζ' 16.
37. Ἰωάν. α' 9.
38. Ψαλμ. ιη' 6.
- 38α. Σημ.ήμ. «Πρυτανεῖον ἁγιασμοῦ», «πρύτανιν τοῦ πλούτου τῆς Θεότητος»
 - Κατὰ τὴν ἀρχαιότητα τὸ «Πρυτανεῖον» ἦταν ἡ αἵθουσα τοῦ «Πρυτάνεως» (κυβερνήτου, ἄρχοντος, ἡγεμόνος), ἦταν δημόσιο οἰκοδόμημα στὶς ἑλληνικὲς πόλεις, ἀφιερωμένο στὴν θεὰ Ἑστία, πρὸς τιμὴν τῆς ὁποίας συνετηρεῖτο ἀκοίμητον πῦρ, μεταδιδόμενο καὶ στὶς ἄλλες πόλεις.
 - Ἡ Θεοτόκος εἶναι τὸ «πρυτανεῖον», δηλαδὴ ἡ «αἵθουσα» τοῦ ἀκοιμήτου πυρὸς τῆς Θεότητος καὶ ὡς ἐκ τούτου τὸ «ἐργαστήριον τῆς ἀγιότητος», ἐκ τοῦ ὁποίου οἱ πιστοὶ λαμβάνουν τὸν ἁγιασμὸ τοῦ ἀκτίστου πυρός, τῆς θείας Χάριτος.
39. Ἰακ. α' 17.
40. Δ' Βασ. β' 14.
41. Ἰωάν. κα' 25.
42. Ψαλμ. μδ' 11.
43. Α' Πέτρ. α' 12.
44. Ἦσ. ζ' 2.
45. Ψαλμ. δ' 9.
46. Ἄσμα Ἄσμ. δ' 1 καὶ 7.
47. Ἑβρ. α' 3· η' 1.
48. Ἦσ. ζ' 1.
49. Ἰεζ. γ' 12.
50. Ψαλμ. μδ' 17.
51. Ἦσ. ζ' 6.
52. Ἐξόδ. γ' 3.
53. Ψαλμ. με' 5.
54. Ἰωάν. η' 42· ιδ' 23· Α' Κορινθ. η' 3.
55. Ἰωάν. ιδ' 23· Β' Κορινθ. ζ' 16 ἐ.
56. Βαροὺχ γ' 37.